

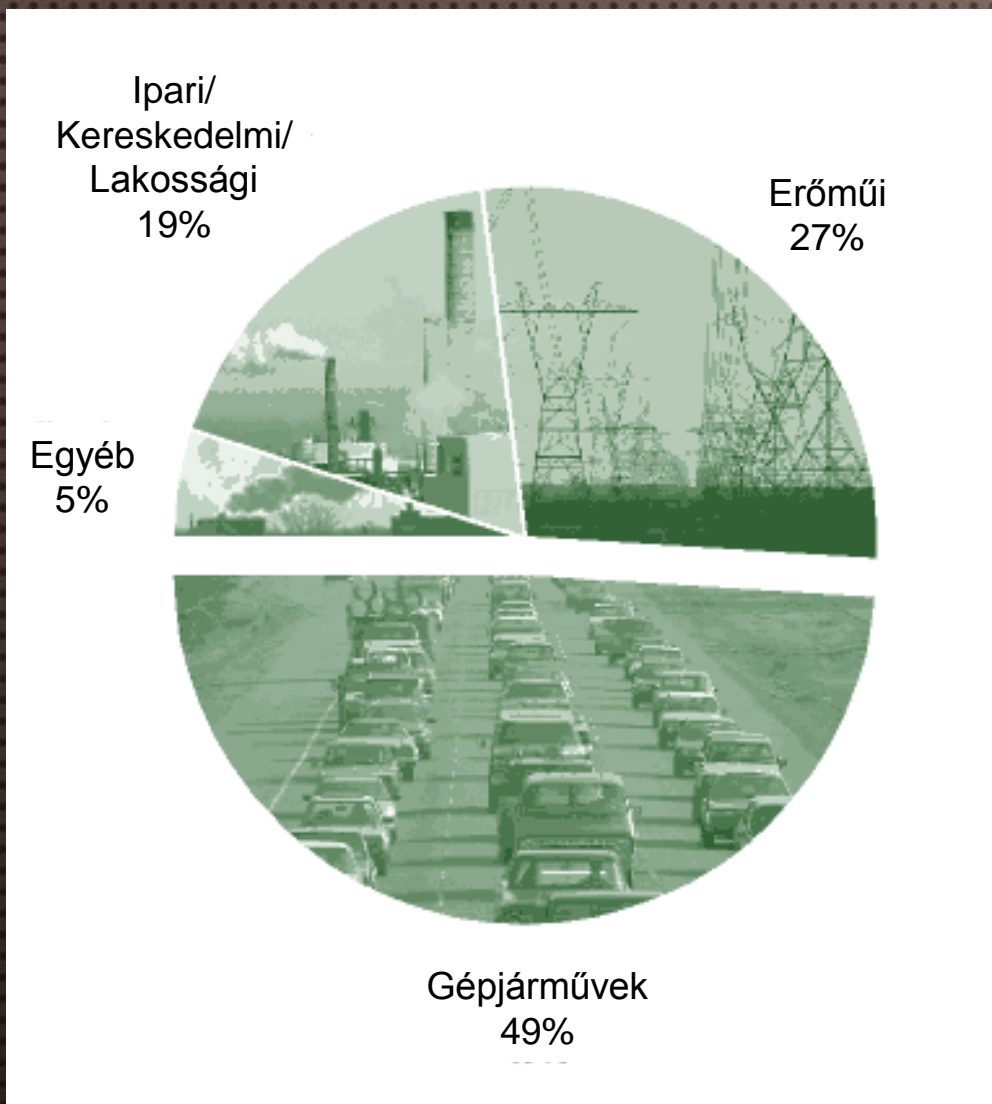
FÜSTGÁZ NITROGÉN-OXID TARTALMÁNAK CSÖKKENTÉSE ZEOLIT KATALIZÁTORON

TÉMAVEZETŐK: SOLT HANNA, LÓNYI FERENC

KÉSZÍTETTE: KENYERES ÉVA (KALOCSAI SZENT ISTVÁN GIMNÁZIUM),

AL-HAG JOHANNA IMAN (FÖLDES FERENC GIMNÁZIUM, MISKOLC)

NITROGÉN-OXID EMISSZIÓ ÉS KÁROS HATÁSAI

Túlnyomó részt magas hőmérsékletű égetéskor a levegő nitrogénjéből keletkeznek.

- Savas esők
- Sztratoszférában az ózon bomlását, a troposzférában az ózon keletkezését segítik elő
- Fotokémiai szmog
- Egészségre károsak
- Hozzájárulnak a globális felmelegedéshez

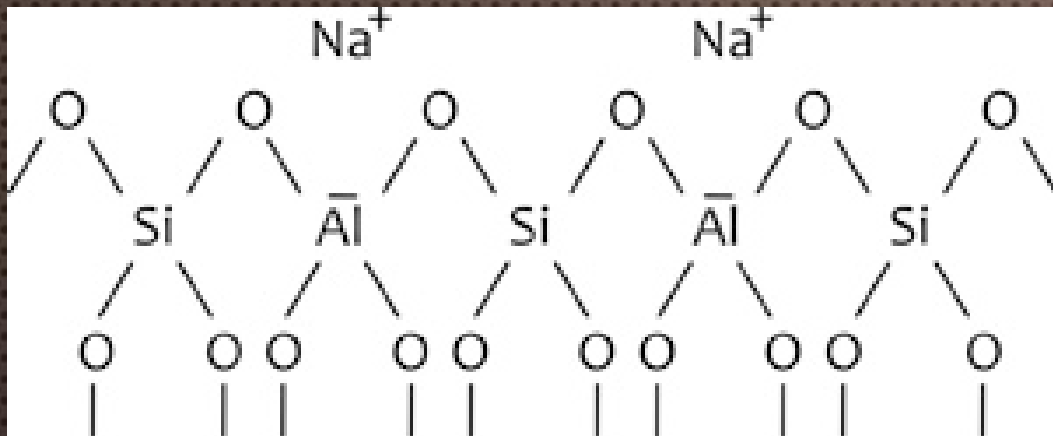
A NITROGÉN-OXID EMISSZIÓ CSÖKKENTÉSE

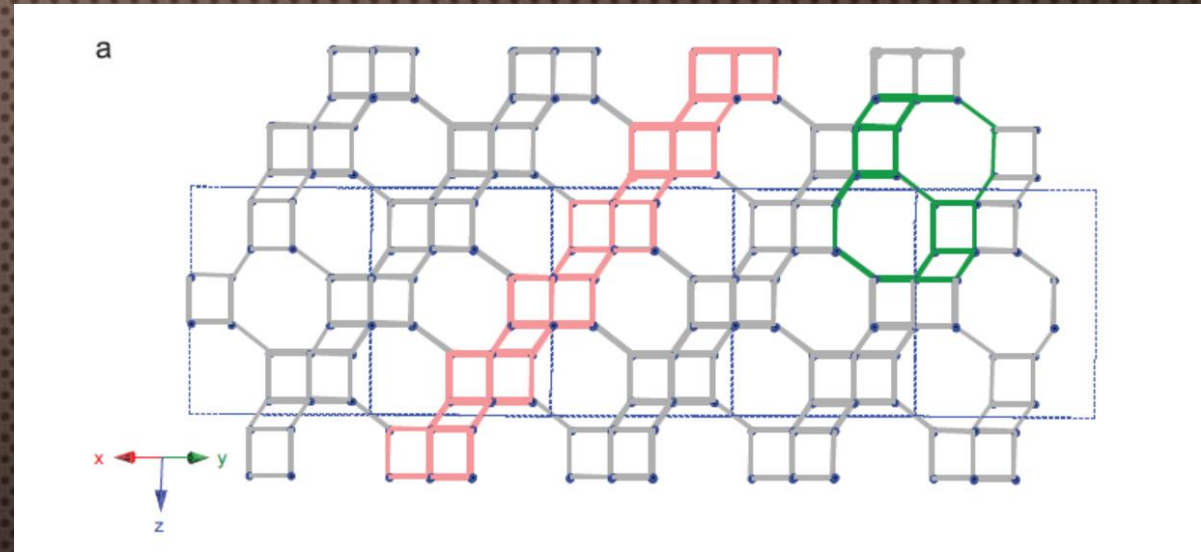
A redukálószer lehet CO, H₂ (nem szelektív), NH₃, szénhidrogének (szelektív).

Földgáz tüzelésű hőerőműveknél a CH₄ a legkedvezőbb, legolcsóbb redukálószer.

MI A ZEOLIT?

A zeolitok kristályos alumínium-szilikátok. Tetraéderes koordinációjú Al- és Si-atomok alkotják, melyek egymáshoz oxigénhidakkal kapcsolódnak.

SSZ-13

AZ SSZ-13 ZEOLIT KÉSZÍTÉSE

Felhasznált anyagok:

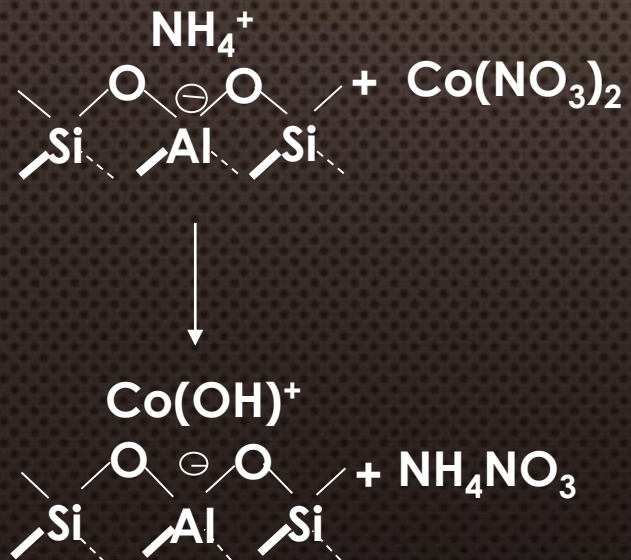
- NaOH
- Desztillált víz
- Al(OH)₃
- N,N,N-trimetil-adamantán-ammónium-hidroxiid (TMA₃AdOH- oldat)
- Fumed silica

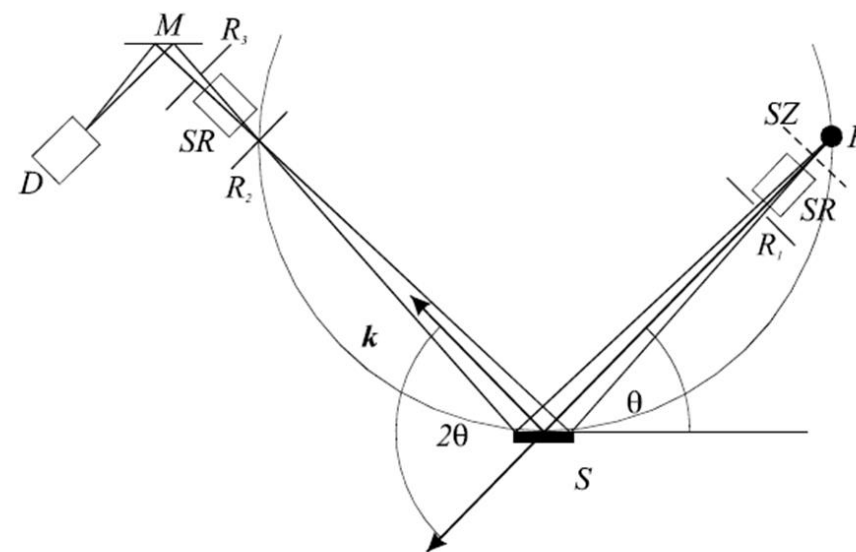
AZ IONCSERE

- $\text{CoNH}_4\text{SSZ-13}$ zeoliton
- $\text{Co}(\text{NO}_3)_2$ -oldat (0,1M)
- 6 óra 80 °C olajfürdőn
- Célja: aktív centrumok kialakítása

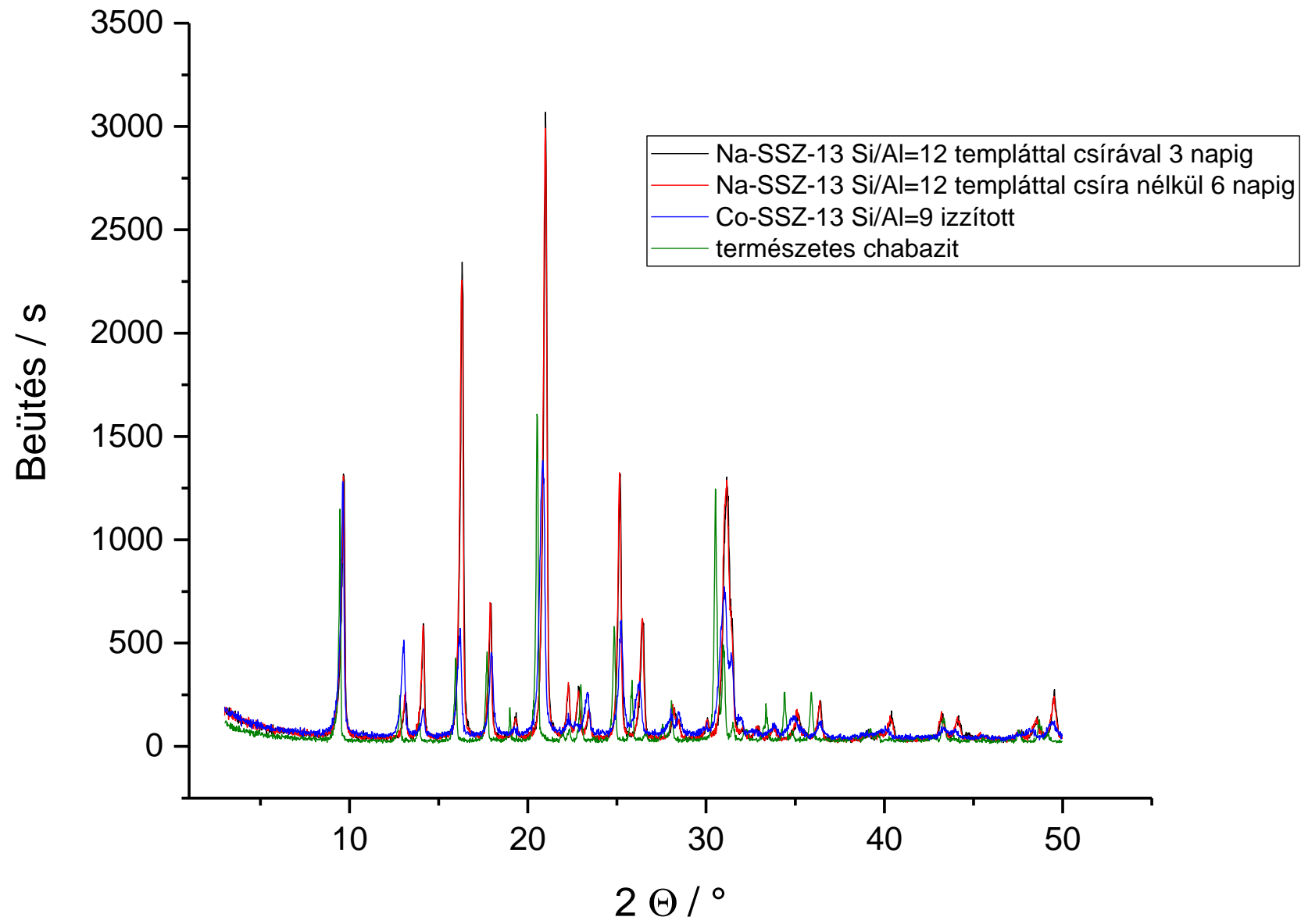
RÖNTGEN DIFFRAKCIÓS VIZSGÁLAT

- Ellenőriztük a zeolit szerkezetét
- A mérési tartomány: $3-50^\circ 2\theta$

8. ábra. A pordiffraktométer felépítése. *F* – röntgen sugárforrás, *SZ* – szűrő, *SR* – Soller-rés, *S* – minta, *R*₁, *R*₂, *R*₃ – rések, *M* – monokromátor, *D* – detektor

A REAKCIÓ I.

- Előkezelés (550 °C, 10% O₂/He)
- Bruttó egyenlet:
$$2\text{NO} + \text{CH}_4 + \text{O}_2 = \text{N}_2 + 2\text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$$
- Katalizátor: Co,NH₄-SSZ-13 (100 mg)
- Átáramlásos mikroreaktorban

A reagáló elegy:

- CH₄ (0,4%)
- NO (0,4%)
- O₂ (2,0%)
- He

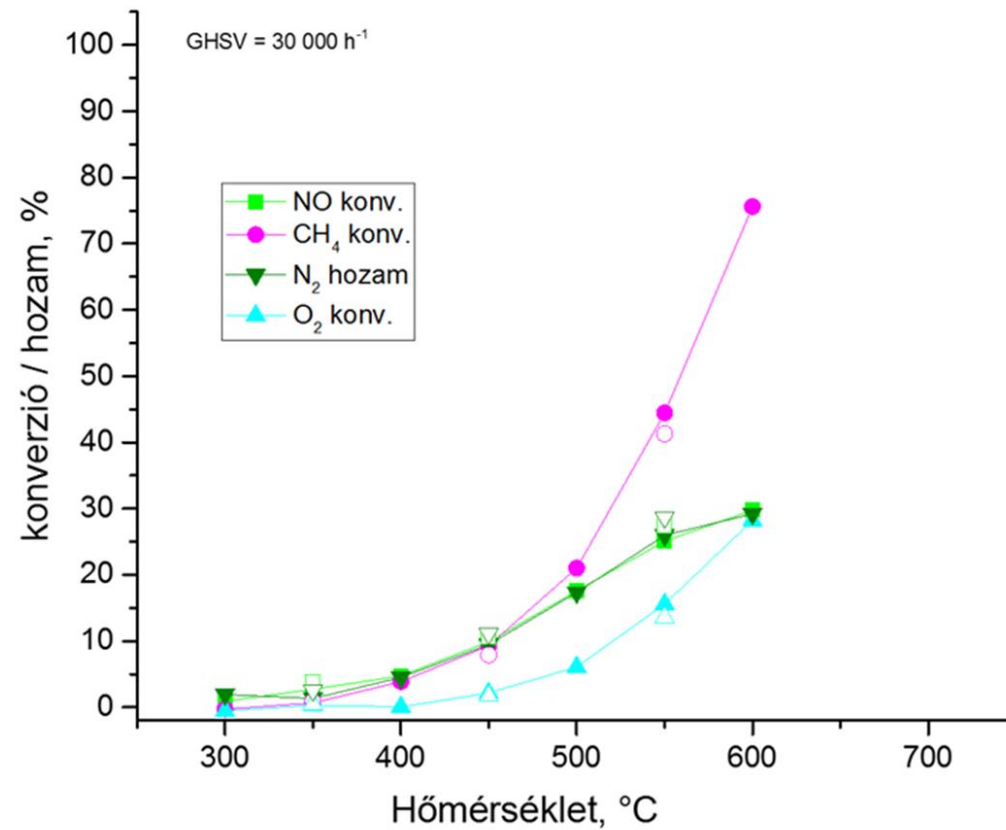

A REAKCIÓ II.- TÖMEGSPEKTROMETRIA

2017.06.28.

Co,H-SSZ13

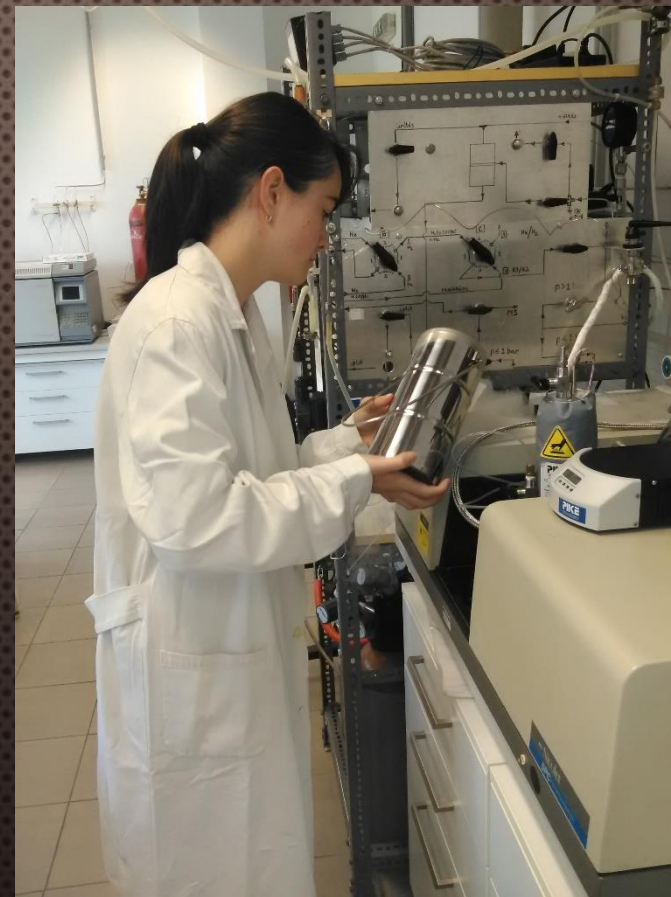
GHSV = 30 000 h⁻¹

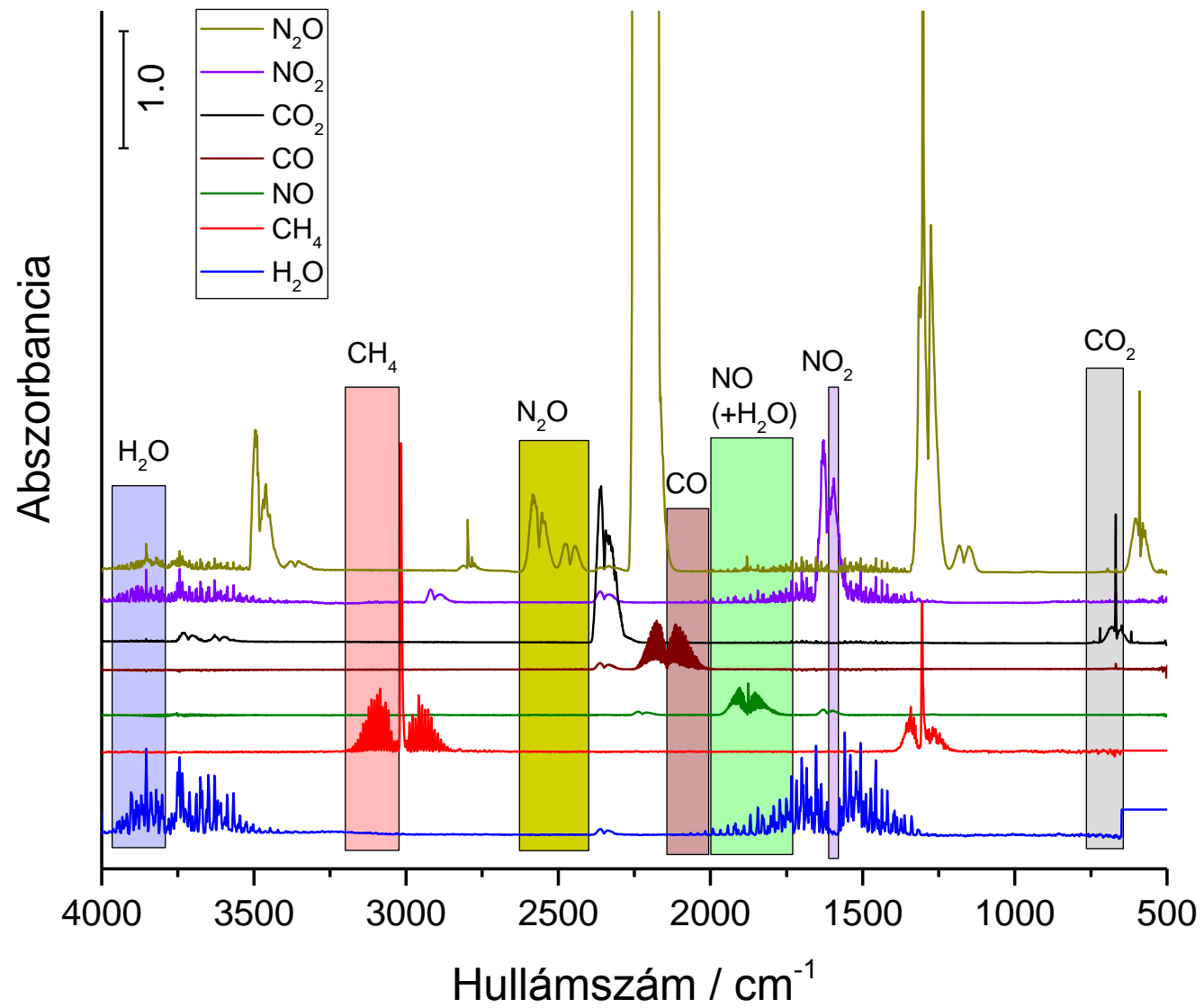

A REAKCIÓ III.- INFRAVÖRÖS SPEKTROSKÓPIA

- A gázok minőségi és mennyiségi vizsgálatát teszi lehetővé.
- Rezgés → dipólusmomentum-változás: mértékétől függ a jel intenzitása (és a hullámhossztól).
- Ha a rezgés nem okoz dipólusmomentum-változást, akkor az a rezgés nem ad infravörös sávot. (pl. O_2 , N_2)

$$A = -\lg(I/I_0)$$

KÖVETKEZTETÉSEK

- 300-450 °C-ig viszonylag szelektív a katalizátor, de kicsi az aktivitása.
- 500-600 °C-ig tovább nő a NO konverzió, de nagyobb mértékben gyorsul a mellékreakció ($\text{CH}_4 + 2\text{O}_2 = \text{CO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$).
- A bruttó reakciót gyorsíthatjuk a Co- centrumok számának növelésével.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

- Köszönjük témavezetőinknek (Solt Hanna, Lónyi Ferenc) és az MTA TTK-nak, hogy lehetővé tették kutatásunkat.
- Továbbá nagyon hálásak vagyunk Lendvayné Győrik Gabriellának (Gabi néninek), amiért megszervezte ezt a tábort.

Elérhetőségek:

- a.johanna2000@gmail.com (Al-Hag Johanna Iman)
- kenyevica@freemail.hu (Kenyeres Éva)